Europos Parlamentas
2024-2029

Moterų teisių ir lyčių lygybės komitetas

2024/2019(DEC)

21.2.2025

NUOMONĖ

Moterų teisių ir lyčių lygybės komiteto

pateikta Biudžeto kontrolės komitetui

dėl 2023 finansinių metų Europos Sąjungos bendrojo biudžeto įvykdymo patvirtinimo, III skirsnis – Komisija, vykdomosios įstaigos ir devintasis, dešimtasis ir vienuoliktasis Europos plėtros fondai
(2024/2019(DEC))

Nuomonės referentė: Lina Gálvez

PA_NonLegDec

NUOMONĖ

Moterų teisių ir lyčių lygybės komitetas ragina atsakingą Biudžeto kontrolės komitetą į savo pasiūlymą dėl rezoliucijos įtraukti toliau pateikiamą tekstą:

A. kadangi lyčių lygybė ir nelygybės apraiškų panaikinimas – pagrindinės Europos Sąjungos vertybės, įtvirtintos Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnyje; kadangi vyrų ir moterų lygybė yra viena iš pagrindinių Sąjungos vertybių ir Sąjunga yra įsipareigojusi skatinti lyčių lygybę visuose savo veiksmuose, kaip įtvirtinta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 8 straipsnyje, taip nustatydama lyčių aspekto integravimo principą ir biudžeto sudarymo atsižvelgiant į lyčių aspektą principą, ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje;

B. kadangi Europos Komisija sustiprino savo įsipareigojimą kurti lygybės sąjungą, kaip nurodyta Komisijos komunikate Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui, ir juo remiantis pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 8 straipsnį pradedama įgyvendinti 2020–2025 m. lyčių lygybės strategija;

C. kadangi 2021–2027 m. skaitmeninio švietimo veiksmų planu bus konkrečiai siekiama didinti moterų, be kita ko, kaip verslininkių, įtrauktį į skaitmenines ir gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos (STEM) studijų sritis ir profesinę veiklą; kadangi būsimi finansavimo mechanizmai turėtų padėti didinti moterų ir mergaičių įtrauktį minėtose srityse;

D. kadangi, remiantis Europos nusikalstamumo prevencijos tinklu, programos „Daphne“ tikslai buvo ir tebėra susiję su jų atsiradimą lėmusiais poreikiais, t. y. vaikų, jaunimo ir moterų apsauga nuo smurto ir jo prevencija;

E. kadangi Sąjunga dar gali tobulinti savo požiūrį į lygybės skatinimą pasitelkdama savo politiką, teisės aktus ir finansavimo mechanizmus; kadangi Europos Parlamentas ne kartą ragino Komisiją skatinti ir įgyvendinti lyčių lygybės aspekto integravimą į visas Sąjungos politikos sritis, įskaitant biudžeto sudarymą atsižvelgiant į lyčių aspektą ir poveikio lytims vertinimus;

F. kadangi lyčių lygybę Sąjungoje neigiamai paveikė keliose valstybėse narėse pasireiškusių priešiškų reakcijų į lyčių lygybę ir moterų teises, ypač lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių srityse, padariniai; kadangi lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių apsauga ir skatinimas yra labai svarbūs siekiant visiškos lyčių lygybės ir užtikrinant moterų teisę savarankiškai priimti sprendimus dėl savo kūno; kadangi prieš lyčių lygybę nukreipti judėjimai ir abortų draudimo judėjimai Europoje tampa vis ryžtingesni ir įtakingesni; kadangi šie judėjimai yra gerai finansuojami ir gerai organizuoti ir ateityje gali daryti dar didesnį spaudimą moterų teisėms; kadangi kitos besitęsiančios krizės, pvz., klimato krizė, ginkluoti konfliktai ir didėjančios pragyvenimo išlaidos, taip pat daro neproporcingai didelį poveikį moterims; kadangi šie veiksniai dar labiau didina nelygybę ir stabdo pažangą siekiant lyčių lygybės;

G. kadangi Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje ne tik įtvirtinta lyčių lygybė, bet ir ginamas žmogaus orumas ir draudžiama visų formų diskriminacija, įskaitant diskriminaciją dėl seksualinės orientacijos ir lytinės tapatybės;

1. reiškia didelį susirūpinimą dėl to, kad Sąjungos biudžete nepakankamai dėmesio skiriama moterų ir mergaičių apsaugai nuo bet kokios formos smurto; apgailestauja dėl to, kad nėra suskirstytų duomenų apie smurtą dėl lyties, ir primygtinai ragina tinkamai ir greitai įgyvendinti Direktyvos dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje[1] 44 straipsnį; prašo Komisijos ir valstybių narių, visų pirma siekiant užkirsti kelią pasikartojantiems ar nuspėjamiems nusikaltimams, kuo greičiau ir bet kuriuo atveju visuose naujuose ir peržiūrimuose teisės aktuose išnagrinėti galimybę, ar įmanoma išplėsti ir patobulinti surinktus duomenis; primygtinai ragina atlikti privalomus poveikio lytims vertinimus, konkrečiai skirtus apsaugai nuo smurto, kad būtų galima stebėti atitinkamuose teisėkūros procedūra priimtuose aktuose nustatytų priemonių veiksmingumą;

2. pabrėžia, kad lyčių lygybės perspektyva turėtų būti integruota į visas politikos sritis ir jose užtikrinta, visų pirma atsižvelgiant į daugialypį įvairių besitęsiančių krizių, pvz., klimato, energetikos ir socialinės, poveikį lytims, daugiausia dėmesio skiriant lytinei ir reprodukcinei sveikatai bei teisėms ir priešiškai reakcijai į lyčių lygybę ir moterų teises keliose valstybėse narėse ir pasaulyje; todėl pakartoja savo raginimą visais biudžeto proceso etapais atsižvelgti į lyčių aspektą;

3. pabrėžia, kad dėl persekiojimo, kurį patiria LGTBIQA+ asmenys, būtina skirti pakankamai lėšų kovos su LGTBIQA+ fobija priemonėms, pvz., konsultacijų ir pagalbos telefonu linijoms;

4. pripažįsta Sąjungos įsipareigojimą integruoti lyčių aspektą ir poreikį formuojant politiką daugiau dėmesio skirti kovai su smurtu prieš moteris ir mergaites Europos Sąjungoje, ir tuo tikslu taip pat vykdyti informavimo kampanijas; primena, kad viena iš trijų moterų ES per savo gyvenimą yra patyrusi smurtą dėl lyties, įskaitant fizinį, seksualinį ir psichologinį smurtą arba grasinimus panaudoti smurtą[2]; pabrėžia, kad būtina atkreipti dėmesį į tai, kad iššaginimas tebėra vienas iš labiausiai paplitusių žmogaus teisių pažeidimų, ir į tai, kad reikia skubiai Europos lygmeniu nustatyti bendrą iššaginimo apibrėžtį, grindžiamą sutikimo nebuvimu, o nacionalinės teisės aktuose numatyti bendras minimalias sankcijas; pakartoja, kad visose ES valstybėse narėse lytiniai santykiai be sutikimo visais atvejais turi būti klasifikuojami kaip iššaginimas;

5. pakartoja, kad lytinė ir reprodukcinė sveikata bei teisės yra pagrindinės žmogaus teisės, o jų įgyvendinimas yra esminis žmogaus orumo aspektas ir būtina sąlyga siekiant lyčių lygybės; ragina Europą dėti dideles pastangas siekiant apsaugoti mūsų pagrindines vertybes, pvz., lygias teises į kūno autonomiją ir galimybę naudotis lytinės ir reprodukcinės sveikatos priežiūros paslaugomis bei teisėmis, įskaitant saugų ir teisėtą nėštumo nutraukimą; pabrėžia, kad reikia padidinti biudžeto asignavimus, kuriais remiama visuotinė pagarba lytinei ir reprodukcinei sveikatai bei teisėms ir galimybės jomis naudotis, įskaitant galimybę nemokamai, saugiai ir teisėtai nutraukti nėštumą ir

[1] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401385
[2] https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/eu-gender_based_violence_survey_key_results.pdf

naudotis kitomis pagrindinėmis reprodukcinės sveikatos priežiūros paslaugomis;

6. palankiai vertina tai, kad parengta ir įgyvendinama biudžeto sudarymo atsižvelgiant į lyčių aspektą metodika; pakartoja, kad reikia toliau plėtoti ir tobulinti jos taikymą; ragina plėtoti palyginamų pagal lytį suskirstytų duomenų visose atitinkamose ES politikos srityse rinkimą, teikimą ir vertinimą; primygtinai ragina Komisiją tai laikyti prioritetu;

7. yra susirūpinęs dėl didėjančios finansinės rizikos, kylančios dėl Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą, ir dėl jos poveikio moterims; pripažįsta pažeidžiamą moterų padėtį konflikto zonose ir tai, kad būtina teikti pirmenybę vaikų, moterų ir šeimų apsaugos politikai, visų pirma teikiant pagalbą konfliktinėse situacijose ir sudarant sąlygas naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis, įskaitant skubias kontraceptines priemones, lytiškai plintančių infekcijų tyrimus, poekspozicinį profilaktinį gydymą ir saugią ir teisėtą nėštumo nutraukimo priežiūrą; smerkia su konfliktais susijusį smurtą dėl lyties, įskaitant seksualinį smurtą ir iššaginimą kaip karo ginklą; ragina apsaugoti ir remti moteris ir vykdyti prekybos žmonėmis ir seksualinio išnaudojimo prevenciją, visų pirma teikiant pagalbą konfliktinėse situacijose ir sudarant galimybę naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis ir, be kita ko, saugiai ir teisėtai nutraukti nėštumą;

8. primena, kad neįgalių moterų ir vyrų dalyvavimas darbo rinkoje yra gerokai mažesnis, palyginti su negalios neturinčiomis moterimis ir vyrais; ragina imtis tinkamų priemonių šiam klausimui spręsti;

9. remia Jungtinių Tautų iniciatyvos „Spotlight“ tikslą nutraukti smurtą prieš moteris ir mergaites ir tenkinti pažeidžiamų grupių, pvz., nukentėjusiųjų nuo tokios žalingos praktikos kaip moterų lyties organų žalojimas ar vaikų santuokos, poreikius, ir pabrėžia, kad šios priemonės turi apimti LBTIQA+ moteris; primygtinai ragina Komisiją nustoti finansuoti judėjimus Sąjungoje ir už jos ribų, kurie prisideda prie bet kokios moterų priespaudos, įskaitant kampanijas prieš lytinę ir reprodukcinę sveikatą bei teises; primygtinai ragina Komisiją ir valstybes nares stiprinti informuotumo apie smurtą dėl lyties ir diskriminaciją didinimo kampanijas, aiškiai įtraukiant švietimo priemones, kuriomis kovojama su LGBTIQA+ fobija ir propaguojamos lytinės ir reprodukcinės teises; ragina parengti išsamias ir pagal amžių pritaikytas lytinio švietimo programas, kuriomis skatinama lyčių lygybė, sutikimas ir pagarba įvairovei visose valstybėse narėse;

10. ragina, kad daugiau ES biudžeto lėšų būtų skiriama moterims, kurios šiuo metu turi ribotas galimybes keistis informacija su kitais žmonėmis ir lavinti savo gebėjimus, pvz., pasitelkiant mentorystės programas arba profesinius tinklus iš visų Europos ekonomikos sektorių;

11. primena, kad pagal ES sutarties 11 straipsnio 2 dalį ES institucijos privalo palaikyti atvirą, skaidrų ir struktūrinį dialogą su pilietinės visuomenės organizacijomis ir atstovaujamosiomis asociacijomis, ir visų pirma pabrėžia, kad sėkmingas struktūrinis finansavimas yra būtina sąlyga siekiant užtikrinti visuomenės dalyvavimą ir kad be jo piliečiai negalėtų per jiems atstovaujančias asociacijas išreikšti savo nuomonės ES lygmeniu, palaikyti nuolatinio dialogo su ES institucijomis, kuris prisideda prie demokratinio dalyvavimo formuojant politiką ir atviro bei plataus masto dialogo ir

užtikrina, kad būtų atsižvelgiama į įvairias nuomones ir rūpimus klausimus viešąjį interesą traktuojant taip pat kaip ir komercinį interesą, taip pat negalėtų atlikti stebėsenos vaidmens įgyvendinant ES politiką ir teisės aktus, įskaitant ES lėšų naudojimą, arba veikti kaip stabdžių ir atsvarų sistema taikant teisinės valstybės principą; primena, kad Komisija savo politinėse gairėse įsipareigojo aktyviau bendradarbiauti su pilietinės visuomenės organizacijomis, kurios turi ekspertinių žinių ir atlieka svarbų vaidmenį ginant konkrečius visuomenės klausimus ir užtikrinant žmogaus teises, ir tai reiškia, kad, nors Komisija neturėtų įgalioti NVO vykdyti tam tikrą veiklą ar remti konkrečias pozicijas ar politiką, vis dar labai svarbu, kad pilietinės visuomenės organizacijos, pasinaudodamos ES finansavimu, galėtų dalyvauti atvirame, skaidriame ir struktūriniame dialoge su ES institucijomis, kaip įtvirtinta ES sutarties 11 straipsnyje, vykdydamos tokią veiklą kaip propagavimo veikla, demonstracijos ar teisminiai veiksmai, ir tokia veikla turėtų toliau būti tinkama finansuoti pagal atitinkamas finansavimo programas ir jai turėtų būti skiriamas pakankamas tikslinis finansavimas;

12. pabrėžia, jog reikia užtikrinti, kad visos ES lėšos pasiektų numatytus gavėjus ir kad ES lėšos nebūtų skiriamos ar susietos su jokiu terorizmo tikslu ar forma, nes tai turėtų katastrofiškų pasekmių moterims ir mergaitėms;

13. ragina sukurti stabilią finansavimo sistemą, kad būtų užtikrintas programos „Daphne“ veiksmingumas ir tvarumas, siekiant remti moterų ir vaikų apsaugą nuo smurto; palankiai vertina programos „Daphne“ veiksmingumą, pvz., įspūdingus rezultatus ir poveikį, turint mintyje, kad jai buvo skirta nedaug išteklių; pabrėžia, kad svarbu skirti specialią biudžeto eilutę iniciatyvai „Daphne“, siekiant padidinti lėšų paskirstymo matomumą, skaidrumą ir atskaitomybę, ir visų pirma taikyti priemones, kuriomis siekiama kovoti su visų formų ir lygių smurtu dėl lyties prieš moteris ir mergaites bei smurtu šeimoje ir tinkamai remti aukas; pripažįsta, kad programos „Daphne“ tikslas – apsaugoti vaikus, jaunimą ir moteris nuo visų rūšių smurto, prekybos žmonėmis ir pasiekti aukšto lygio sveikatos apsaugą, gerovę ir socialinę sanglaudą; šiuo tikslu primygtinai ragina ES šią programą laikyti ES biudžeto prioritetu;

14. prašo sukurti specialią pagal „Daphne“ finansavimo sistemą remiamą programą, skirtą smurto prieš LGBTIQA+ moteris problemai spręsti, įskaitant saugių prieglaudų suteikimą, galimybę naudotis jų poreikiams pritaikytomis paramos paslaugomis ir jų lytinės ir reprodukcinės sveikatos teisių apsaugą.

PRIEDAS. SUBJEKTAI AR ASMENYS, IŠ KURIŲ NUOMONĖS REFERENTĖ GAVO INFORMACIJOS

Pirmininkė, kaip nuomonės referentė, prisiimdama visą atsakomybę, pareiškia, kad negavo informacijos iš jokio subjekto ar asmens, kuris turi būti nurodytas šiame priede pagal Darbo tvarkos taisyklių I priedo 8 straipsnį.

INFORMACIJA APIE PRIĖMIMĄ NUOMONĘ TEIKIANČIAME KOMITETE

Priėmimo data	18.2.2025
Galutinio balsavimo rezultatai	+: 27 –: 10 0: 1
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę nariai	Abir Al-Sahlani, Mireia Borrás Pabón, Irmhild Boßdorf, Mélissa Camara, Margarita de la Pisa Carrión, Valérie Devaux, Elisabeth Dieringer, Rosa Estaràs Ferragut, Heléne Fritzon, Lina Gálvez, Alexandra Geese, Chiara Gemma, Assita Kanko, Arba Kokalari, Ewa Kopacz, Elena Kountoura, Sebastian Kruis, Judita Laššáková, Eleonora Meleti, Irene Montero, Carolina Morace, Maria Noichl, Mirosława Nykiel, Sirpa Pietikäinen, Giusi Princi, Emma Rafowicz, Joanna Scheuring-Wielgus, Benedetta Scuderi, Laurence Trochu, Marko Vešligaj, Maria Walsh, Lucia Yar
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę pavaduojantys nariai	Elena Donazzan, Loucas Fourlas, Elisabeth Grossmann, Jana Toom
Posėdyje per galutinį balsavimą pagal 216 straipsnio 7 dalį dalyvavę nariai	Gabriella Gerzsenyi, Nikos Papandreou

GALUTINIS VARDINIS BALSAVIMAS NUOMONĘ TEIKIANČIAME KOMITETE

27	+
PPE	Loucas Fourlas, Gabriella Gerzsenyi, Arba Kokalari, Ewa Kopacz, Eleonora Meleti, Mirosława Nykiel, Sirpa Pietikäinen, Giusi Princi, Maria Walsh
Renew	Abir Al-Sahlani, Valérie Devaux, Jana Toom, Lucia Yar
S&D	Heléne Fritzon, Lina Gálvez, Elisabeth Grossmann, Maria Noichl, Nikos Papandreou, Emma Rafowicz, Joanna Scheuring-Wielgus, Marko Vešligaj
The Left	Elena Kountoura, Irene Montero, Carolina Morace
Verts/ALE	Mélissa Camara, Alexandra Geese, Benedetta Scuderi

10	-
ECR	Elena Donazzan, Chiara Gemma, Assita Kanko, Laurence Trochu
ESN	Irmhild Boßdorf
NI	Judita Laššáková
PfE	Mireia Borrás Pabón, Elisabeth Dieringer, Sebastian Kruis, Margarita de la Pisa Carrión

1	0
PPE	Rosa Estaràs Ferragut

Sutartiniai ženklai:
+ : už
- : prieš
0 : susilaikė